

REGALOS del present número:

Cuart folletí de la joguina còmica

ELS DOS CUNILLS

(FREDERICH FUENTES, FILL).

Tercer de la interessant novela ilustrada

LA "MIONETTE"

(EUGENI MULLER, traducció de BORI Y FONTESTÀ).

Núm. 37.

15 céntims.

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:
Raurich, 20, principal.

NÚMERO CORRENT. 15 CÉNTIMS.
 » ATRASSAT. 20 »

Director: J. Nyné Rabell.

Administrador: Bartomeu Lloró.

Voluntari

M'ha passat un cas, com un cabàs.

Se recordan d'aquell diablet, que tenia llogat per durme las novas? Si? Donchs afigurintse, que l'altre dia vaig enviarlo á Madrid, perque'm tingués al *tanto*, del bat-y-bull de duquesas y *duquesos* que hi ha per aquellas terras ab el casament de la Princesa, y aquesta es l'hora que no l'he vist més.

El cor ja'm deya que li'n passaria alguna.

—¿Y qué li pot passar á un diable, que no necessita cotxes ni trens, per viatjar?—preguntarán vostés.

Ay, fillets! més m'hauria valgut que s'hagués cama-trencat d'un descarrilament ó una topada: esgarrat ó no, podria servirmen, y ara, li puch fer un nus á la cúa.

A la cuenta, aixis qu'arribá allí dalt, ab l'afany de sapiguer las cosas de bona tinta, va posarse á rodar d'un Ministeri al altre, de casa del *prohombre* X, á la tertulia del orador J, y,—lo qu'havia de succehir!—el pobret era tan senzill, tenia tan poca experiencia, que's va malmenar ab un tres y no res.

Es allò que diu l'adagi: «qui's fa ab un coix al cap del any ranqueja». Y com de tota aquella gent, el que no n'és d'una cama, n'és de dugas; aquell infelis, qu'al sortir de Barcelona anava més tiesso qu'una antena de barco, al cap de poch dias de fregarshi, va quedar tan estrafet, que ni ab todas las crossas de can Clausolles, hi hauria hagut manera de ferlo anar dret.

El chefe de la seva brigada, que l'havia desemployat per massa bon Jan, va haverne esment y ¿que fa? li envia un recado á corre-cuyta diguentli que tornés desseguida al Infern, que l'apujarian de grau. Y'l grandíssim poca-pena se n'hi va anar, sense dirme; — Adió, bestial!—Vegin lo que té ferse ab malas compayias.

Vaig rebre un cop, cuan van durme la noval! No ho estranyin; tothóm s'estima á n'els que té á la vora, per més dimonis que siguin.

Un servidor coneix una senyora, que tenia un gos petaner, lo més fastigós y poca solta que s'hagi vist. Era tan repetani, que calia mirarshi molt per amanyargarlo; perque, segons com li venia, encara no li passaban la mà per l'esquena, ja tenian la mossegada á sobre. Y be, cuan aquella bestiola llunática va morir de vellesa, la seva mestressa va jaure del sentiment, y avuy encara'l guarda á sobre la calaixera del seu quarto, bo y mitj menjat de las arnas. ¡Contin si de-

via afectarme la mala partida del meu secretari, jo que no tenia res que dirne!

Oh! y que no sé com ferho. Un servidor prou contava tenirlos ben enterats dels brillants que duria la comtesa tal: de si'l duch cual portava'ls cabells á la romana ó si's partia la clenxa: de si'ls trajos eran aixis ó aixás: de si en els apats menjavan arrós á la cassola ó llumillo ab monjetas: però ¿cóm m'ho manego, sense corresponsal que me'n fassi dos cuartos?

Y ara que'ls diaris de Madrid s'han contrapuntat, per no dir res de la *boda*! Ja'ls dich jo, que'ns han ben aixafat la guitarra!

¿Cóm ho farà'l pobre treballador, que'ls sous no li abastan, per comprar calsat á la canalla? Si al menos pogués llegir que las joyas de la fulana per anar al casori, valian tantas ó quantas centas mils pessetas, sempre's quedaria més aconsolat.

Parlo per lo que á mi'm passa. Si algun dia he tingut molta gana y poca vianda, mentres hagi vist en el diari la llista d'algun banquet de gent d'*upa*, m'he fet corre tres forats la civella del cinturón y he quedat satisfet com un princep.

¡Que'n son de desagrahits aquets diaris que fan el bot! Ja's coneix que per cor tenen una caixa de ferro.

Contin que feya un temps no hi havia guerres, ni'ls catalanistas feyan de las sevas, ni pasaba res que fes vendre números. No conto lo dels carlins, perque va ésser joch de pocas taulas y encara no va donar pe'l sou del mosso qu'escombra la Redacció. Però ve lo de la boda y *amigo*, quina diferencia. Cóm varen aprofitarho! quina manera de bufar perque s'inflés la bomba! Tant, qu'al ultim ha reventat en trenta mil pessas.

Ja'n deuen estar enterats. Hi han hagut crits, corredissas, pedradas, cops de sabre y tiros: la guardia civil ha destrossat senyoras y criaturas, ab una valentia, ab un heroisme, que si'ls yanquis ho arriban á veure, 'ns tornan Cuba y Filipinas de por.

Y de passada fem notar qu'avans, cuan la guardia civil sortia al carrer, feya apartar á la gent, ab tots els modos y prudencia possible: ara'ls modos, els deuen tenir á las potas dels caballs, y la prudencia á la fulla del sabre, perque son las solas rahons que fan servir. Se coneix que la guardia civil, com tot lo d'Espanya, se civilisa y regenera qu'es un gust.

Donchs tornanthi, hem tingut bullanga, com si fossim als temps de la *Gloriosa*. Y tot, perque un fill d'un general carli, s'ha casat ab una princesa. Ja diu el ditxo, que dels pecats dels pares, els fills ne van geperuts; però francament, no'm pensava que s'hagués de pendre tan al peu de la lletra. ¿Qué dirian si, perque un home fa un assassinat, duguessin al pal á tots los de casa seva? Donchs fásintse cárrech, que, poch més, poch menos, lo mateix ve á ser una cosa que l'altra.

Peró vagintloshi ab cuentos á n'els rotatius y

polítichs madrilenys; la cuestió es vendre números y que caygui'l Govern. Si á n'algún infel·lis li badan el cap d'un cop de sabre, que li badin; si molts pares de familia van á jaure á la presó, qu'hi vagin: mentrestant, los qu'han atiat el foch, s'estaran molt tranquils á casa seva ó ben repapats á la cadira d'un Ministeri.

Pobre poble espanyol! pobre somia-truytas! ¿No te'n cansarás may d'embestir molins de vent, de véuret apallissat y escarnit, pe'ls mateixos que't duhen á la saga d'aventuras?

Cuan era hora de cridar, els qu'avuy t'atian, callavan com uns morts, perque no'ls hi convenia fressa. Varem perdre'ls barcos, las Colonias, els diners y la vergonya y ningú va alzar la veu. Ara tots cridan ¡Llibertat! com si aqueta paraula, á n'aquí á Espanya, volgués dir altra cosa, qu'esser explotats per molts, en comptes d'esserho per poch. Y tu, poble, mossegas l'esqué, sense recordarte qu'aquets baladrers, son els mateixos que t'han agarrotat de peus y mans, per escurarte las butxacas.

¿No escarmentarém may? Els pobles que no tenen memoria; que's deixan entabanar per una paraula buyda, despreciant els fets y las ideas; els pobles que viuhem fora de la realitat, no poden tenir esperansas de reneixe. Aquestas agitaciones artificials, sols servirán per' fernos gastar las pocas forsas que'ns quedan y aixafarnos per sempre més.

¿Que'n sortirá d'aquet fandango? Una pila de gent á la presó; uns cuants morts al cementiri; en Sagasta al candelero; un grapat de cuartos per la butxaca dels accionistas de las rotativas... y Viva la Llibertat!

Mentrestant, á Londres tocan á morts per nosaltres. Qui tingui orelles qu'escolti: perque podria molt ben ésser que, cuan volguessim posarhi remey, no hi fossin á temps ni'ls Sagraments.

**

Ha mort en Campoamor.

Si hagués sigut un xerrayre com en Castelar, ó un sabi de quincalla com en Cánovas, á horas d'ara ja hauria sortit un decret declarant la seva pérdua desgracia nacional, y tindria comensada la suscripció per' ferli una estatua.

Afortunadament, al difunt poeta no li fa cap falta aquesta gloria de Real Ordre. No li calen estatuas á qui'n te una en tots els cors qu'han après á sentir ab els seus versos, en tots els cervells qu'han comensat á pensar, llegint las sevas obras.

En Campoamor ha mort; però la seva poderosa inteligencia, continuarà iluminant á l'humanitat, cuan ja ningú tindrà memoria de moltas glorias nacionals, pregonadas á só de tablas y trompetas.

JOSEPH PIULA.

18 Febrer 1901.

* * *

Assentada á un recó de l'ampla via
sostenint en sos brassos, tremolosa,
el raquitich infant que ploriqueja
l'aixut pit deixant caure de la boca,
en vá procura la intel·lissa mare
ab fervorosos prechs que ningú escolta,
inspirar compassió, perque'ls que passen
en sa má depositin una almoyna.
Es nit de reys, y alegre la gentada
dels luxosos basars las salas ompla,
desde'l carrer se sent dringar moneda
y'l regateig seguit de tantas compras.
Carregats de juguets á la fi surten,
qui'ls dú de módich preu; qui bons els porta,
que ab aixó del gastar el gust no hi entra,
tot depen de l'auxili de la bossa,
Y entre tant, satisfets, van á llur casa;
devant del cuadro aquell, roig de vergonya,
exclamo jo indignat:—¡Sembla mentida
qu'entre mitj de tants REYS se mori un pobre!..

J. T. Y R.

—La dona ha de procurar sempre no semblarse al home, sinó als ángels.

—La llibertat no consisteix en fer lo que's vol sinó en fer lo que's deu.

—Els ignorants son els negres de la rassa blanca.

—El pauperisme conduheix al embrutiment; la caritat atenúa la plaga; el treball la cura.

—Procurar que'l treball prosperi, es la política dels grans governs.

—Per grans y profonds que siguin els coneixements d'un home, el dia en que menos s'ho pensa troba en el llibre més modest, alguna frase que li pot ensenyar quelcóm qu'ignora.

—La infelicitat es la primera condició de la vida.

L'avi Fajol.

Aquí, ffont lo veyeu, ell se'n recorda de la guerra del francès. Fins ha conegut al xicot de Sampedor, que batia'l timbal pe'ls rocaters del Bruch. Ne té prop de noranta sis, qu'es un feix ben pesant.

¡Oydá; l'avi Fajol! Si'l sentissiu esgranar fetas y més fetas d'aquella guerra... Dona bo escoltarlo, y us fa sentir una mena de reculliment y un 'si es no es de respecte envers aquelles trontollosas jornadas, que'ls ulls us saltan brillants com espurnas de foc y el cor us batega ab una frisansa que voldriau haverushi trobat

ab l'avi Fajol en el seu temps.

¡Pobrissó, qué rialler! El veuréu assegut sempre á la seva cadira de brassos... Ho es ben bé de seva, que ja havia sigut de son pare y de primer de son avi: — Es com si diguessim, rondina'l vell Fajol mitj mastegant las paraulas; es com si diguessim la tradició de la nostra familia. D'aquest sitial el pare, que al cel sia, 'n deya la *trona*... Té la seva explicació; jo us ho diré: durant cinch ó sis generacions de Fajols, en aquesta cadira cada pare hi ha predicat als seus fills els debers del home, l'amor á la patria, el respecte á la virtut; cada avi assegut á la *trona* també ho ha anat recordant als nets que venian al món, y aquesta costum, passant de pares á fills, va fer que se'n digués *trona* d'aquesta cadira de brassos...

¡Y qu'era ferma; feya més de doscents anys que passava d'herencia á herencia, y encara no s'ha corcat! Pot ben bé dirse que si que la representava la tradició, no ja sols de la familia del avi Fajol, sinó de la pagesia catalana!

Que n'havian passadas de cosas al seu entorn! Desde'ls naixements dels vesavis á la mort dels nets. La *trona* ho havia presenciat tot. La formació d'un arbre de soca robusta, de quinas brancas

havia nascut l'avi Fajol, el vell d'aprop una centuria que avuy encara recorda al seus nets, ja casadors, lo que significa aquell moble antich...

Sinó que passa avuy que'ls joves no'n fan tant cabal de las cosas velles, tenen altras taleyas ab que enfondarse, tant es aixis que'l pobre avi, que passa més temps assegut á la cadira que fora del Mas, ni sab ab qui esplayarse cuan li agafa la rauxa d'explicar cosas; sort dels forasters que al estiu arriuan al poble, que enterats de que en la Masia de la Pardala hi há un arxiu de rondallas y d'histories veridicas, en la persona del bon avi, no n'hi fan pocas de visites els més sedassers.—PERE D'ARBUÉS.

Vulgaritats.

(NOTAS PRESAS DEL NATURAL)

Va vestir-se de *bebé*, s'empolvà davant del mirall ab els polvos de la seva germana, va tirar-se unas gotas d'escència al vestit, y's colocà la perruca rossa.

Després de fer mil posturas y de mullarse els llabris se'n va anar a casa la novia.

Ab tot y que ja l'esperavan l'écrit fou tremendo.

¡Quin somriure més imbècil el de la *Mercedes!* May se l'havia mirat ab tanta ilusió.

La *Mercedes* era una noya de vint anys, tan plena en carns com buyda de cervell.

Tenia las galtonas vermellas y las unglas menjadas.

—¡Qu'està bé, Lluiset!—va dir tan bon punt aquest entrà en el menjador.

Ell contestà tocant la trompeteta y rihent.

El senyor Tomás (aquell home sense ideas ni impuls qu'havia guanyat alguns mils duros a *Bolsa* pensant ab els peus, qu'es de l'única manera qu'en aquella casa's guanya) s'estava sentat en la *meceadora* y's miraba al noy casi ab veneració.

Al poch rato li digué a la seva senyora: —¿Veritat, *Matildita*, qu'està bé?

—Molt!—afegí ella—qui t'ha vestit, fill meu?

—Ay, ay, jo sol.

—¿Eh qu'ha tingut trassa, mamá?—digué la noya, contenta.

—Vaya, vaya! Qué bé te'ls has arreglat aquests davants!

— Semblan de veritat. ¿Eh, mamá?

—Si que ho semblan.

A'n aquí hi hagué un rato de silenci.

El senyor Tomás seguia mirántsel com si sentís no tenir trenta anys menos pera poguerse vestir també de *bebé*.

La *mamá* s'acostà a la *Mercedes* y li digué a cau d'orella:

—Quin noy més aixérit hem arplegat per tu, filla del meu cor! Ja cal que may el fassis enfadar.

—No, mamá; si no'ns enfadem may.

—Ja's veu, ja que os estiméu forsa!—va afegir la *mamá* tota orgullosa.

La noya va mirar al Lluiset mitj encantada: ell

va fer un somris de senyoreta cursi y li digué:—¿T'agrado?

—Si, si, forsa! Trobo qu'estás molt millor sense bigoti.

Y dihent vulgaritats per l'estil van passar una hora.

Al sentir las tres, en Lluiset va aixecarse.

—Ara me'n vaig perque uns amichs meus m'esperan a la Rambla. Aquesta tarde volém fer molta broma.

Els papás van somriure.

La *Mercedes* no li va dir ni «no hi vagis», ni «torna aviat», ni res. Dintre d'aquell caparró ó d'aquell cor no hi havia ni una mica de gelos ni una espurna de verdadera passió.

Veritat que'l noy no's mereixia gayre cosa més.

—Bueno, que ho passin bé.

—Adiós, fill meu!

—Que't diverteixis, Lluiset!—va fer la *mamá*.

—Ah—digué'l noy tombantse.—Encara no'ls hi havia ensenyat las mitjas! Y s'aixecà'l vestit fins als genolls y tots rigueren del *xiste*.

La *Mercedes* l'anà a acompanyar fins a la porta.

BELLAS ARTS. — EVA Y LA TEMPTACIÓ. (Escultura de Kirg).

Desde'l menjador els papás escoltavan ab ilusió el soroll del enagus enmidonats.

Al arribar á la porta en Lluiset va acostarse á la Mercedes y li digué:

—¿De veras t'agrado?

—Si—contestá ella.

En Lluiset s'hi acostá més y somrihent com una senyoreta li va fer un petó á la francesa en aquellas galtonas tebias y vermelletas.

La Mercedes—ab tot y qu'era la primera vegada qu'ell la besava—no s'hi va oposar ni s'emocioná... Res, res... com si fos de pedra.

Ell aná escalas avall tocant la trompeteta.

La Mercedes tancá la porta, va quedarse un moment parada y encara va atreirse á pensar:

—M'ha fet un petó. ¡Un petó! No trobo que tingui tanta importancia. ¡En totas las novelas se'n fan de petons!

R. SURIÑACH SENTIES.

À una lletja

Diuhén, ¡oh donal que no ets hermosa
y ningú't vol,
dihent qu'ets lletja tots t'aborreixen,
tots, menys mon cor.

Vina ab mí, ¡oh donal que á ma voreta
bé haurás consol,
que tots cuants t'òdian han vist ta cara
mes no'l teu cor.

¡Vina! no ploris, y si acás plora
per compassió
dels que't menyspreuhan, pobres y cegos
de seny y cor.

Son gent que ditxa troba en baixesas
de vils passions,
que sempre cerca tota hermosura
fora del cor.

¡Cuántas hermosas cambiarían
ab tu la sort
y donarían sa boniquesa
per tenir cor!

Que ¡ay! la hermosura del cos se torna
cendras y pols,
mes no s'hi torna may la hermosura
d'ánima y cor.

Ella viu sempre la vida eterna
lluny d'aquest món,
y allá no hi viuhen pobres ni cegos
de seny y cor.

¡Vina! no ploris; si el món no t'ayma,
jo't dono amors,
ta boniquesa de cor m'obliga
á ferte reyna de lo meu cor.

BONAVENTURA RAMENTOL.

Despedida.

Eran las set ben tocadas, y el tren encara estava per arribar. Las salas d'espera d'aquella estació, ab sa buydor y silenci, oferian un aspecte trist, més trist, á la claror morta qu'entra-va pe'ls vidres dels finestrals tancats, una claror tan baixa, que varen tenir qu'encendre els quinqués de petroli d'aquellas salas, restant entre una mitja llum descolorida.

—¿Tardará molt el tren?—vaig preguntar al empleyat qu'havia encés els llums, un home gros, vermell de cara, panxut, d'uns setanta anys.

—Encara tindrà d'esperar una bella estona, fins que donguin pas al *correu*.—va respondrem, apagant una d'aquellas llums y sentantse vora meu, tot retallant son ble negrós y desfilat.

Y trencant d'enrahonament, vaig dirli:—Avuy si que ha fet un dia de tardor. ¡Quina tardé més serena ¿no?...

L'empleyat va ferme que si ab el cap, y de sopte, reposant sa mirada en mi, va preguntarme:—¿També'ns deixa vosté?

—També soch dels que marxan, també. Ja tenim l'hivern á sobre. Ja'm sab greu anarmen sense acabar tant sols l'estiuhet de Sant Martí.

—Els negocis, ¿no es vritat?

—Moltas, moltas cosas.—

Y per una estona silenci. Jo goytant desde'ls vidres aquell cayent de tarde... aquella ratlla de claror grogosa, y ell, fent brillar ab un drapot empapat de petroli el llautó d'aquell llum, fins que tot d'una, varem rompre l'encantament en que haviam quedat, tornant á seguir aquella conversa.

—¿Es á dir que á vosté'l crida la ciutat? ¿Y no pujarà en tot l'hivern?

—Prou, prou, l'estimo molt aquest poble; ¡m'ha donat tanta felicitat aquest estiu!

Y una paraula redera l'altra, ben prompte s'agermanaren nostres sentiments, afins del tot, diguentme aquell bon home, en un esclat de tristesa gran, de tristesa d'amor:

—Vosté estima, ¿no es vritat? Vosté marxa á la ciutat deixant tot el seu amor aquí, en aquest poble, però sab que hi queda... que'l trobará. Jo, jo, també havia estimat cuan era al seu temps, ara, que no vaig ser tant felis com vosté serà; jo, vaig tenir que matar l'amor que sentia ab l'ira, la desesperació de veurem despreciat, no per la noya, sinó pe'ls que volian tenirhi dret; ella, 'ls va creure... y jo, miri, aquí, en aquest desterro, cuan la vellesa m'ha tret de la brigada.—

Un cop de timbre, vibrant, vingut de la sala lluminosa del administrador, va rompre'l diálech. L'empleat va despedirse, y jo vaig quedar altra volta sol... voltat de pau y silenci, mentres pe'l meu enteniment hi desfilavan, ja esfumats, els recorts d'aquells dias sechs... calentons, del passat estiu, cuan el meu amor creixia depressa, depressa, com la fruyta que s'inflava y prenia color, en las brancaes dels fruyters, al covar las xardorosas soleyadas.

PALMA DE MALLORCA: EL MOLL.

Tot d'una, ab burgit alegre, entraren un home y una dona d'aquellas terras ab cistells de magranas, y pomas camosas. Vaig sortir á fora, y... estava fosch; els tres ó quatre fanals de las barreras, no iluminávan res. La claror blanca de la sala del administrador, se fonia en las esclexas dels finestrons aplanats. De cuan en cuan, las passas d'algún empleyat, feyan sorollar la sorra... fins á quedar tot altra vegada adormit entre un llevant mullat, que sovint feya tremolar aquellas llums bufantlas.

La casa d'ella, que tants cops havia goytat desde l'estació, la tenyia una negror espessa... atapahida, misteriosa.

De sopte, d'amunt, trencant el silenci baixá un xiulet llarch, recargolat, mentres el timbre de l'estació repiquetejava seguit, seguit, ferint els nervis.

Havia caminat bon tros de linia, y al recular, redera meu, esclataren uns esbufechs plens... seguits poca estona després, més calmosos, més pesats, fonentse als pochs moments en una tannahor aixordadora y tremolosa.

Al arribar á l'estació, las portas estavan oberas de bat á bat. El llevant fresch, prenent forsa, xiulava sordament entre las canyas dels marges de la via, empapantlas de humitat. Els que tenian de pujar eran ben pochs; aquell home y dona d'avans, un capellá vell, tot abrigat, y una noya joveneta ab un feix d'olivardas floridas. Tots ferem cap en un mateix vagó, un vagó buyt, fret... sorollós...

Y's cumpli'l sacrifici. Feya poch qu'havian arrencat, y la marxa rápida del tren feya endevinar qu'estavam lluny, molt lluny, d'aquella estació recullida... voltada de pau.

Al arribar á ciutat lo primer que vaig fer, fou escriure una lletra á la Mari; comensava y acabava aixis:

«La vetlla'm pesa. Sé massa que no't veuré.

¡Quina tristesa demá, cuan serenament vegi la teva falta! ¡T'estimo tant!...

¡Adeu!»

LEOPOLD NEGRE.

Cosas

Els cinch sentits tots tením
y tots els necessitém;
mes cuan ens enamorém
casi de tots prescindím.

*

Cuan passas pe'l meu costat
y no gosas á mirarme,
res per qué m'has oblidat,
ó de mí't recordas massa?...

*

Un carnaval es el món
ab careta de traydor;
quí no la porta en el front
la porta dintre del cor.

JOAN GÜELL FERRER.

Las darreraps llums

Per entre l'espessa boyra d'aquell cayent de tarde, entre aquella sublimitat bíblica que presenta l'infinit cuan arreu va apagantse suaument y s'enbolcalla en la foscor indefinible perduda enllá d'enllá, els salzers en dols desmay humitejats de rosada coronavan els caminals rublerts de flayrosas flors que s'acoblan amorosidas ab l'herba fresca, luxuriosa, ombrejada feblement per la macilenta llum dels derrers sospirs del crepúscol.

El rellotje de la torra va extremirse per breus moments saludant ab sis campanadas la misteriosa entrada de la nit que arreu s'anava desplegant per l'immens espay com sutil vel sedós incrustat d'argentadas estrellas.

L'enruinat cloquer que s'aixeca lliure per entre'ls llagrimosos murs del convent, també deixava volar sas campanas ab una sonoritat queixosa, y el ventitjol fresch ab son ritme etern rondinava misteriós com las fullas grogosas caygudas dels arbres per sa impotencia.

L'aspecte del cel era rúfol, deixant caure sa tristor monótona y pesada demunt la terra, aquesta terra somniosa que vetlla, tota esperansa, engendrant la hermosa primavera.

JULI LLISTAR.

Íntima

Axis; acóstat més, hermosa meva,
ben apropet,
que'l fret s'espanti y'l bon temps revisqui
fugint l'hivern.
Quina gebrada; axis, ben fort abramam,
encara més,
de jove primavera l'escalf donam,
donam un cel.
¡Mira qu'aucellas volan arraulidas
dels camps á frech;
mírala aquella, ¿veus? cayguda d'alas,
s'ha mort de fret!
Quina tristesa fá, sembra mentida,
pobres aucells,
com á pleret en la catifa blanca
tots van cayent.
No t'abasardi aixó, nina volguda,
no temis res,
la neu que cau may pot glassá ma vida,
tu sí ho pots fé;
y mentres desde'l cel llágrimas cayguin
mandrosament,
lluytém ab nostras ánimas contra ellas,
ben apropet.

FLORENCI CORNET COLOMER.

FOLK-LORE CATALA

Coppandas populars

RECULLIDAS EN DIVERSAS ENCONTRADAS DE CATALUNYA.

A

(Continuació.)

49

A l'Esplugas son arugas,
á Montblanch son budallers,
á Vilavert tocan l'arpa,
y á la Riba fan paper.

(Esplugas de Francolí)

50

A Botarell tots son guexos,
á Riudoms ja no ho son tant,
á Vinyols la boniqueta,
y á Cambrils la flor del ram.

(Cambrils)

51

A Rasquera fan cabassos;
y á Ginestar cabessolas;
ja no pot arribar més
que á Mora rondan las donas.

(Capsanes)

52

A la Serra, terra negra;
á Dermós, lo costerut;
á Masroig, la terra roja,
y als Guiamets, el blat curt.

(Capsanes)

53

A la Serra son serranos,
als Guiamets son banyuts,
á Capsanes son bonicos,
y á Marsá son geperuts.

(Capsanes)

54

A Monserrat me'n anava
á buscá un crostó de pá,
vaig trobá una sargantana
que's menjava un hermitá.

(Collbató)

55

A Pierola terra roja;
y á n'el Bruch els carboners,
á Collbató las bonicas
perque Sant Corneli hi es,
que si no hi fos Sant Corneli
serian com las demés.

(Collbató)

56

A Bacarissas menjan guixas
y á mi no me'n volen dar,
la primera cullerada
se'n poguessin escanyar.

(Esparraguera)

GENERAL GINESTÁ PUNSET.

(Seguirán.)

La Salmayre.

Era una santa dona! Cada dia pujava al poble ab la cistellona al bras, apoyantse ab el gayato, esgranant de cor, fervorosa y llagrimejant las oracions més senzillas que son las que á Deu més agradan... Velleta, velleta, á cada pas s'aturava, y asseguda al portal, á mitja veu li hauriau sentit una seguida de salms que feyan enternir; y la canalla la voltava y ella se'n sentia ben ditxosa.

En temps de primavera gentil trespava desinvolta, lleugereta... casi'l bastó no li servia; y la veu la tenia fresca.

Al estiu pujava'l rampant del poble tota apearada, regalimantli per las arrugas de sa cara las gotas de suor que li amaravan fins la roba; y cercava las ombras dels castanyers y saigs y prenia coratje ab el vinet revifador de llur carmanyola, una carabasseta que treya'l bessó per demunt el vorat de la cistella.

A la tardor, mitj mústiga com las fullas dels pámpols de las vinyas bremadas, solia arribar al poble cantant á mitja veu els goigs del Roser, com que, pressentint l'hivern que esfullava llurs esperansas, volgués vestirse ab las rosas de la Verge de la hermita.

L'hivern si que n'era de trist y apesarat per la pobra salmayre! Cuants de jorns al trobarse á la cayguda del sol fora poblat tremolava esporuguida arredossada ab sa caputxa y no te-

nint esma pera acabar d'arribar á llur pobre estatje, entrava á la hermita á cercar á la falda de la Verge l'escalf que més de las vegadas li negava la ingratitude de la gent. Y tan bé que feya, pobra salmayre.

En temps d'hivern la vaig conèixer jo á Espinelvas; va entrar al hostal y á vora voreta la llar va oferirme un devastall de cansons y rondallas. Y en bona fé que la seva veu era agradivola. ¡Cuántas jovenetas de quinz' anys li envejavan!

Ja es morta, pobra salmayre! Va caurer com flor tardorencia; va caurer sens violencia... apoch, apoch, esfullada per l'alé calmós del mitj dia. Un tou de pampols esmustehits li feren de mortalla al cercat d'una vinya... L'endemá uns bosquerols la trobaren amarada de rosada com una flor de Maig... ab els llavis desclosos, com que resés la seguida de salms que, servint d'aliment á las animas d'altres, eran el pa del seu cos.

¡Qué n'hi han á montanya d'aquestas flors!

ANTÓN BUSQUETS Y PUNSET.

(Dibuix de M. Urgell.)

BARCELONA

TÍVOLI (LÍRIC CATALÁ).

Desenganyis el Sr. Marquina, no es una personalitat literaria indiscutible com li volen fer créurer. Aixó no vol dir que no valga; en Marquina es una verdadera esperansa, y aixó vol dir que s'ha d'anar fent y li cal madurar bé'ls conceptes. L'autor de *Odas y Las Vendimias*, ab la seva intenció al Tívoli, ha fracassat; y ho dihém, perque ningú enterament li alabarà alló de fer anar endoyna l'art pera fer extensivas certas tendencias sociales que calen ser tractadas per gent madura. Sempre li criticarém alló de fer servir un rústich y montanyench pastor pera evangelisar als seus co-terranis... ¿Qué'n sab en Marquina de las costums pagesas? Res enterament; donchs per aquesta part es cuan s'ensorran personalitats; volen tractar de tot, escudantse ab la poca ó molta fama, y's creuhen que'l nom els salvará; aixó may per may. Ja ho sab, donchs, en Marquina, el seu ambient no es el teatro. Si preté fer passar el clau per la cabota se li'n anirà per portas la gloria que té guanyada. Darrera d'ell n'ha caygut un altre, el mestre Gay, á qui estimém y ab qui confiém molt; en aquesta ocasió no hem sapigut veure'l paper que hi fa la seva música en *El llop pastor*, qu'es repetim, una equivocació d'en Marquina, de qui voldriam aplaudir un'obra bona de debó en el teatro; mes fins que no's cregui *infalible* gayre bé no podrém tenir aquest gust.

Cal que vigili l'empresa del Líric Catalá y procuri anar ab cuydado, que las darreras obras que posi deixin bona impresió.—A. B. y P.

La nit del dissapte s'estrenà una opereta catalana, titulada *L'aligot*: lletra de C. Capdevila y música del mestre Morera.

El Sr. Capdevila ens presenta ab bastanta fidelitat alguna escena de la vida de fora, però al buscar el desenllàs de l'obra no ha estat gayre felís. Alguns tipos se veu que son estudiats ab carinyo. En el Llätzer (*L'aligot*) s'hi veu l'home de mal'ánima; en el Llanua l'home del tros vulgar, però sense malícia.

La que es incomprendible es la Rosa.

Ens presenta l'autor la dona honrada qu'estima al seu marit ab tot y'l mal tracte qu'ell li dona. Cuan se'l troba ab la Cèlia (la enamorada de Valentí) la Rosa s'indigna. Perfectament: fins aquí molt bé. Però ara ve la part falsa.

Apareix en Valentí y li confessa á n'ella que sempre se l'ha estimada, y la Rosa, la dona honrada, en lloch d'honoritzarse de la declaració d'en Valentí, se'l escolta.

Aixó es incomprendible, perque al cap y á la fi en Valentí sinó tan indigne com el marit d'ella, tampoch es gens noble ja que ha portat enganyada á la Cèlia. Aquesta lluyta de passions la trobém falsa.

L'obra del Sr. Capdevila fou rebuda mitj fredament. Repetim que hi trobém condicions, però las tapa el defecte senyalat.

De la música d'en Morera sobressurt una cansó senzilla y animada y el *duo* del Llätzer y Cèlia. Aquets dos números foren bastant aplaudits. — R. S. S.

NOVEDATS.

L'obra de l'Urgell resultá un éxit complet.

¡Por! es un cuadro sugestíu y emocionant en que'l pintor hi ha vessat tot un devassall de coneixements qu'ha copsat voltant el món cercant els assumptos y detalls pera'ls cuadros que li han valgut honra, gloria y profit, els cuadros capvesprals y crepuscolars que sorprenen de debó als que cercan en l'art la bellesa y'l repós benchit en las revolts de la prosa de la vida.

¡Por! es lo que se'n diu una impressió fonda de las costums de la nostra gent montanyana. Tétrica y pahorosa'ns pinta l'Urgell una vetlla del dia dels Morts tota plena de misteris y de... *por*, que logra imposarse á n'els espectadors que restavan embadalits devant d'aquellas maravellas d'expressió y llenguatje.

Lo que'ns semblá un xich fora del cas fou la relació del pintor (*Santiago*), massa artística, massa refinada y massa convencional; tragué un tant el misteri ab que embocallá la escena la Sra Mena, encarnant el tipo que l'Urgell creá, ab extraordinari acert. Essent com es d'una naturalitat verdadera el relat d'aquella vella, perxó no resulta pesat com apareix. De tots modos, pert molt el quadret fantástich del pintor dels fossars deserts; sentit declamar per ell mateix resulta gran y ple del tot, mes, transportat al teatro pert... oh si pert!

Que'ns plau que l'Urgell desenterrí tota la seguida de recorts que guarda de cuan anava pe'l món cercant assumptos y sadollantse dels cuadros reals que á discreció presenta la mare Naturala. Es ben cert que'ls més interessants encara'ls guarda y... Deu sab cuan eixirán!

Cuántas vegadas ens hi ha delitat esgranant sos recorts!

El desempeñy de l'obra aná molt bé per part de la senyora Mena, l'Enrich Borrás y el seu germá Jaume. El senyor Delhom potser feya'l paper una mica diluht; ab tot aná bé com pocas vegadas hem observat al teatro.

Al final de l'obra esclataren els aplausos ab calor y'l públich demanava l'autor que no surtí, com de costum. — A. B. y P.

MATARÓ

En el teatro Principal la companyia del Sr. Armengod aquesta setmana ha posat en escena, las següents obras:

Sullivan, La dama de las camelias, Demi-Monde, La huérfana de Bruselas y La de San Quíntín, en quina interpretació, esmerada, s'hi han distingit totas las parts, especialment la Srta. Santoncha, las Sras. Martínez, Perlá y els senyors Armengod, Comes, Martínez y García. El director, si no enrahonés tan depressa y no's precipités en la dicció, guanyaria molt. Es un consell.

La propia companyia va representar dimecres passat *La carcajada* en el «Ateneu de la classe obrera», agradant á la concurrencia. El Sr. Alfonso en la pessa *El novio de doña Inés* abusa un xich de las riallas del públich. — *El Corresponsal*.

El ball de disfressas celebrat el dissapte ultim en la societat «Lo látigo d'or» va veures animat y concorregut per gran número de mascaretes que algunas d'ellas vestían trajes de verdader gust artístich. Els tres premis concedits per la societat se'ls emportaren las noyas Boniquet, Buendia y Viñas.

Pera'l diumenge vinent está anunciat el drama d'en Dicienta *Juan José* y l'estreno de la sarsueta *Agencia Artística*, original del senyor Oromí, la lletra, y del senyor Viñas, la música.

El diumenge á la tarde en el «Ateneu de Sant Gervasi» baix la direcció del senyor Cabré, se posá en escena el drama *El gran galeoto* y la comedia catalana *Infanticidi*, quina execució resultá bastant ajustada, recullinhi molts aplaudiments las senyoras Araza, Guixé y els senyors Cabré (P.), Lambert, Vidal, Cabré (S.), Kosell y Solanas.

Próximament celebrarà'l seu benefici el Director de la companyia senyor Cabré, ab un escullit programa.

En la societat «Iris» el diumenge passat s'ni posá en escena la comedia *Parada y fonda* y estreno del monólech original del senyor Ballester. *A setze va'l vi*, que fou aplaudit pe'l numerós públich qu'omplia'l local.

CATALUNYA ARTÍSTICA, s'honra avuy publicant el retrato y la firma autògrafa d'en Ramón de Campoamor, el més gran dels poetas del sigle ultim. l'inimitable filosofh senzill, el rey de la rima sentidíssima; en una quarteta hi tancava un poema colossal.

¡Y quin comensament de sigle; no sembla sinó que de bonas á primeras se'ns ne vulgui endur totas las testas escullidas qui sab si ab l'intent de no deixarnos, per desgracia nostra, més que'ls caps buyts y las naturalesas anémicas!

Els músichs francesos han constituït un Comité, presidit per Mr. Vincent d'Indy, ventatjosament conegut del públich musical barceloní, cual Comité está encarregat d'aixecar un monument al célebre compositor Cessar Franck, devant del temple en que aquest ne sigué organista durant trent'anys.

Pe'l vinent mes de maig s'inaugurarà á Barcelona una Exposició Artística, organizada per l'Institut Olot y composta exclusivament d'obras pictóricas y escultóricas d'artistas d'aquella comarca.

L'«Associació de la Prempsa barcelonina» celebrá el 13 del corrent una vetllada necrológica dedicada á la memoria del insigne patrici don Victor Balagu r. Presidida pe'l senyor Bastinos y després de llegit un atinat y encoratjador treball del senyor Oliva Brigdman, el simpátich actor senyor Borrás recitá magistralment la poesia *A la Verge del Montserrat*, valguentli una ovació. El conegut escriptor don Francisco Tomás y Estruch estudiá, després, á don Victor com á periodista, com á literat y com á polítich. En un treball conciensut, ple de carinyo pe'l mort y cantador de veritats d'aquellas qu'esgarrinxan la pell, aná seguint pas á pas la vida social y literaria del gran patrici, enumerant las aventajas que Catalunya anava fruhint de l'empenya de qui la desvetllá a la estimació de sa llengua, de sas costums, de sas tradicions, de sa historia, exornantho tot ab una pila de datas ahont haurán d'acudir els que vulguin fer una necrológica perfecta d'en Balagu r á qui, hem de confessarho, l'Ajuntament de Barcelona no ha honrat com se mereixia. Tant el treball del senyor Oliva com el del senyor Tomás y Estruch foren escoltats ab veneració per la concurrencia que acuí al Saló de Cent ahont destacava un busto, bastant ensopegat, del que havia sigut Cronista de Barcelona. CATALUNYA ARTÍSTICA felicita als que promogueren, prengueren part y assistiren á la vetllada per honrar la memoria del més llorejat y més discutit de nostres poetas.

En aquesta Administració se ven al preu de 15 céntims l'exemplar, la joguina cómica en 1 acte, original de don Joseph Graells, titulada *Celos de l'Escolástica*.

Galantment invitats, assistirem divendres passat á la sessió preparatoria de las funcions de *guignol* (putxinel·lis) que tenen lloch en el Saló Teatro Modern instalat en la Rambla del Mij, número 32.

Veritablement mereixen ésser vistos; es la perfecció dintre del género, per lo que felicitem á son director Mr. Victor Laye, augurantli bon écsit per l'agradable entreteniment.

En Francesch Mas y Abril ens ha remés un exemplar de sa colecció de versos titulada *Bunyols*. La versificació es bastant correcte y fácil. ¡Lástima que'l novell versayre no hagi agafat millors modelos, puig resulta xavacá en tots els indrets. Es jove y pe'l bé que li volém desitjaríam qu'estudiés de ferm els bons mestres de quins ne treurá millor profit; y no's desapacienti per la publicació de sas produccions; maduri'ls pensaments evitant una eterna cayguda.

Nostre estimat redactor l'Antón Busquets y Punset s'ha encarregat de la Direcció del «Col legi Academia de la Sagrada Familia» (Freneria, 5, pral.), en quin, per medi de notables professors, se donará als alumnes una sòlida

Actualitat.

ELS QUE VOLEN EL PODER

No s'entorni al llit D. Práxedes,
aprofiti l'ocasió
que la cosa está que bufa
y fa falta un puntal fort.

instrucció al ensemps que una educació veritable, estant encarregada la Direcció Espiritual á Mossén Jacinto Verdager Creyém que'ls noms d'aquests dos amichs nostres farán aquest Col·legi Academia ben recomanable á nostres llegendors.

Per més que's vigili, sempre hi há un poch's modos prou llest pera sorprendrer la bona fé d'un periódich. Es imposible evitarho.

Dihém aixó perque'l sonet que ab el títul de *L'espectacle nacional* varem publicar en nostre darrer número, no es de qui'l firma, un tal M. GAIG que'ns l'enviá desde Sabadell, sinó que'l poeta remitent va tenir á bé *ferse'l* seu ab la mateixa frescor que aquell lladregot que *fa* una cartera ó l'agulla d'una corbata.

El treball aludit, es original de D. JOSEPH M. CASTELLET PONT, que'l té publicat dugas vegadas en altres periódichs. Y fem aquesta aclaració pera descans del verdader autor y befa del desvergonyit que's dedica á semblants *timos*.

En el número pròxim se ferá públich el *veredict*e emitit pe'l Jurat Calificador de las composicions presentadas á concurs.

Se prepara un gran NÚMERO EXTRAORDINARI pera solemnisar nostre *Primer Certamen literari-musical*.

Las bodas de la Cisqueta

XARADA.

Música del mestre Pop Ular.

La Cisqueta de ca'n Feu
ja es casada—ja es casada,
la Cisqueta de ca'n Feu
ja es casada; gracia á Deu.
No se'n ha parlat pas poch
per la vila—per la vila,
no se'n ha parlat pas poch
de la Cisqueta y d'en Roch.
Per l'*hu-dos* y pe'ls cafés
nit y día—nit y día,
per l'*hu-dos* y pe'ls cafés
no's parlava de res més.
Sent á casa d'ella richs,

tothóm deya—tothóm deya,
sent á casa d'ella richs,
no tindrán gayres fatichs.
De regalos n'hi van dar
una *tota*—una *tota*,
de regalos n'hi van dar
lo que ningú's pot pensar.
De la vila molts xicots
á grans collas—á grans collas,
de la vila molts xicots
li van aná á fé'esquellots.
El pobre Roch espantat
una *hu-versa*—una *hu-versa*,
el pobre Roch espantat
á son pare n'ha enviat.
Pro la gent que al costat té
prou li diuhen—prou li diuhen,
pro la gent que al costat té
li diuhen que aixó no es ré.
El día que van casars
¡quina festa!—¡quina festa!
el día que van casars
¡y que *llums* per totas parts!
De la vila á molts pobrets
els van *cuarta*—els van *cuarta*,
de la vila á molts pobrets
els van *cuarta* uns cuants llonguets.
Y per l'acte celebrar
van fer festa—van fer festa,
y per l'acte celebrar
van fer festa tots aquells...
que no varen treballar.

J. STARAMSA.

**

Ceroglífichs comprimits.

K J

Poll Sol

MU

DA
SA

Al sabre

Q. KLA.

Solució al del número passat.

Xarada: A-mi-gas.

CATALUNYA ARTISTICA

SETMANARI IL·LUSTRAT de Literatura, Arts y Teatros.

Redacció y Administració: — Raurich, 20, principal. — (Si ha bussó á la porta.)

12 planas de text degut als millors prosistas, poetas y critichs regionals. — 4 de novela ilustrada. — 8 de folletí dramátich. — Grabats y dibuixos de notables artistas. — Cubiertas en paper de seda.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: BARCELONA, trimestre 2 pessetas — FORA, mitj any 4 pessetas. — EXTRANJER un any 12 franchs. — NÚMERO CORRENT, 15 céntims. — NÚMERO ATRASSAT, 20 céntims.

FÁBRICA DE SOMBREROS

de todas classes y formas

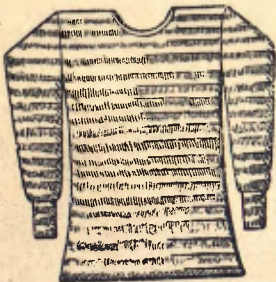
A. GILI

ES DE LAS CASAS QUE VEN AB MES ECONOMIA

HOSPITAL, núm. 16. — BARCELONA

Vendas al engrós y al detall.

PREUS DE FÁBRICA

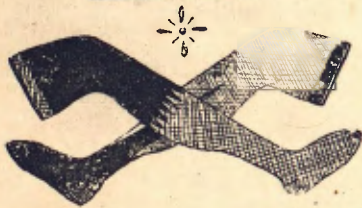
Casa exclussiva en
GENEROS DE PUNT

DE

GONZALO COMELLA

CARDENAL CASAÑAS (Avants Riera del Pi). núm. 10.

BARCELONA

Marca registrada.

TANCAT ELS DIAS FESTIUS

Galería Lírich-Dramática Regional

DESPATX Y ARXIU: Raurich, 20 principal.

Aquesta nova Galeria montada luxosament, ofereix als senyors autors dramátichs y músichs compositors de Catalunya, Balears y Valencia, condicions ventatjosíssimas.

Respon del cobro de propietat, conta ab un escullit servey de Corresj onsans, percibeix tan sols un 10 per 100 dintre Barcelona y un 15 per 100 per tot Catalunya y regions indicadas, inscriu gratuitan ent en el Registre de la Propietat Intelectual las obras dels autors que representa, liquida al cap del mes y defensa'ls drets d'autor sense retribució devant de Centres gubernatius, económichs y judicials.

Poden els senyors autors demanar la Circular que conté las condicions de la nova

GALERÍA LÍRICH-DRAMÁTICA REGIONAL